

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN
Diyarbakır Milletvekili

Tarım ve Orman Bakanı tarafından Türkiye genelinde gübre stoklarının yeterli olduğu ve arz güvenliğini tehdit eden bir durum bulunmadığı yönünde kamuoyuna açıklama yapılmıştır. Ancak sahadan gelen bilgiler, özellikle Tarım Kredi Kooperatifleri'nin gübre satışlarını durdurduğu, fiyatları artırdığı ve satışları karneli sisteme bağladığı yönündedir. Tarım Kredi Kooperatifleri aracılığıyla dağıtım yapılan gübrenin erişiminde yaşanan bu kısıtlamalar, stok yeterliliği açıklamalarıyla çelişmektedir.

Özellikle hububat üretiminde üst gübreleme dönemi, verim açısından kritik bir aşamadır. Bu dönemde gübreye erişimde yaşanan her gecikme, doğrudan rekolte kaybına yol açmakta; üretim maliyetlerini artırmakta ve çiftçinin gelirini düşürmektedir. Türkiye'de gübre üretimi büyük ölçüde ithal ham maddeye ve döviz cinsinden fiyatlanan girdilere bağlıdır. Enerji maliyetleri ve kur dalgalanmaları nedeniyle son yıllarda gübre fiyatları zaten ciddi oranda artmış; çiftçiler üretim planlamasını zor koşullar altında sürdürmektedir. Bu koşullarda kamu eliyle yürütülen dağıtım kanallarında ortaya çıkan belirsizlik ve kısıtlama, yalnızca üreticiyi değil ülkenin gıda arz güvenliğini de riske atmaktadır.

Diyarbakır başta olmak üzere Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde hububat üretimi, hem bölgesel ekonomi hem de ulusal tahıl arzı açısından stratejik önemdedir. Üst gübreleme döneminde yaşanan erişim sorunları, üretim düşüşü ve kalite kaybı riskini artırmakta; bu durum ilerleyen aylarda un, yem ve temel gıda fiyatlarına da yansiyabilecek bir zincirleme etki yaratmaktadır. Bir tarafta "stok yeterlidir" açıklaması, diğer tarafta satışların durdurulması, fiyat artışı ve karneli uygulama; kamuoyunda ciddi bir güven sorunu doğurmaktadır. Arzın yeterli olduğu iddia edilirken dağıtımın sınırlandırılması, planlama ve koordinasyon eksikliğini gündeme getirmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Bakanlığınızın elindeki son altı aya ait gübre stok miktarları nedir? Bu stokların türlere göre (DAP, ÜRE, Amonyum Nitrat vb.) dağılımı nasıldır?
- 2- Tarım Kredi Kooperatifleri'nin gübre satışlarını durdurduğu veya karneli sisteme bağladığı iddiaları doğru mudur? Doğru ise bu karar hangi gerekçeyle ve hangi tarihte alınmıştır?

- 3- Son bir yıl içinde gübre fiyatları tür bazında yüzde kaç artmıştır? Bu artışın maliyet kalemlerine göre dağılımı nedir?
- 4- Üst gübreleme döneminde gübreye erişemeyen üreticilerin üretim kaybına ilişkin Bakanlığınızın yaptığı bir etki analizi var mıdır? Varsa sonuçları nelerdir?
- 5- Bölgesel bazda (özellikle Diyarbakır ve çevre iller) gübre dağıtımında herhangi bir kota veya sınırlama uygulanmış mıdır?
- 6- Gübre temininde yaşanan bu çelişkili durumun giderilmesi için Bakanlığınız tarafından kısa ve orta vadede hangi somut tedbirler alınacaktır?
- 7- Çiftçilerin artan girdi maliyetleri karşısında korunması için gübre desteği miktarlarının güncellenmesi veya ilave destek verilmesi planlanmakta mıdır?
- 8- Tarım politikalarının temel amacı, üreticiyi belirsizlik içinde bırakmak değil; üretimi öngörülebilir, planlı ve sürdürülebilir hale getirmektir. Gübre gibi stratejik bir girdide yaşanan her aksama, yalnızca bir tedarik sorunu değil; aynı zamanda sosyal ve ekonomik bir kırılma meselesidir.